

Dyslexie

op het

Calvijn College

3.0

Vastgesteld door mt

dd. 10 / 05 / 2021

Geaccordeerd door mr

dd. 21 / 07 / 2021

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Hoofdstuk 1 – Dyslexiebegeleiding op het Calvin College.....	4
1.1 Wat is dyslexie?	4
1.2 Missie en doelen.....	4
1.4 Screening en diagnose.....	5
1.5 Begeleiding	6
1.6 Dispensatie en compensatie	8
1.7 Technische apparatuur en software.....	12
1.8 Examenregeling	12
1.9 Kosten.....	13
1.10 Contacten school en ouders.....	13
1.11 Verantwoordelijkheden.....	13
Hoofdstuk 2 – Het gebruik van Het gebruik van compenserende software	15
2.1 Aanvraag arrangement.....	15
2.2 Criteria voor toekenning.....	15
2.3 Werkwijze	15
2.4 Schoolexamen en Centraal Schriftelijk Eindexamen	16
2.5 Verantwoordelijkheden betrokkenen	17
2.6 Kosten en materiaal.....	18
Bijlage 1. Aanvraagformulier dispensatie dyslexie	18
Bijlage 2 Van <i>screening</i> tot dyslexieonderzoek	21
Bijlage 3 Tests en criteria in de screeningsfase	22

Inleiding

De onderliggende kadernotitie maakt duidelijk welk dyslexiebeleid het Calvijn College voert. Wat zijn missie, visie, uitgangspunten en doelen? Hoe wordt dyslexie gediagnosticeerd, welke mogelijkheden zijn er om te dispensereren en te compenseren en wat houdt begeleiding in?

Het doel van deze notitie is tweeledig. In de eerste plaats willen we hiermee aan alle betrokkenen (directie, ouders (in dit hele document zijn daarin de verzorgers inbegrepen), vakdocenten, externen) zo helder mogelijk verwoorden hoe we de dyslexie- begeleiding op het Calvijn College vormgeven. Zo ontstaan er geen verkeerde verwachtingen. In de tweede plaats willen we aangeven wat onze basis is voor het omgaan met dyslexie op school.

Juli 2021

Hoofdstuk 1 – Dyslexiebegeleiding op het Calvin College

1.1 Wat is dyslexie?

Definitie: Dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door een hardnekkig probleem met het aanleren en het accuraat en/of vlot toepassen van het lezen en/of spellen op woordniveau.

De dyslexiebegeleider beoordeelt of een dyslexieonderzoek zin heeft hoewel de formele diagnose dyslexie alleen is vast te stellen door een GZ-psycholoog of orthopedagoog-generalist.

Vaste en voor de dyslexiebegeleider herkenbare kenmerken van dyslexie zijn:

- een significante achterstand op het gebied van lezen en/of spelling ten opzichte van de leeftijdsgroep met hetzelfde niveau .
- problemen met automatisering: er is geen vanzelfsprekendheid bij het lezen en schrijven van woorden, lettercombinaties en het in het geheugen opslaan van gegevens.
- didactische resistentie: begeleiding heeft maar een beperkt effect op het daadwerkelijk verbeteren van de lees- en spelvaardigheid.

Verder gaat dyslexie dikwijls gepaard met een laag werktempo (lage verwerkingssnelheid), woordvindingsproblematiek en moeite met het leren van talige kennis zonder context.

1.2 Missie en doelen

Ieder kind is uniek en dit vraagt om onderwijs op maat. Het is het streven van de school om iedere leerling onderwijs te laten volgen passend bij de persoonlijke capaciteiten. Die capaciteiten kunnen op heel diverse terreinen liggen. Leerlingen met dyslexie kunnen sterk zijn in vakken als wiskunde en natuur- en scheikunde. Hun dyslexie zorgt echter voor (grote) belemmeringen bij de talen. Deze leerlingen hebben extra begeleiding nodig om hun capaciteiten op talig gebied te kunnen ontplooiën.

Het is de **missie** van de dyslexiebegeleiding om de leerling met dyslexie in staat te stellen om zijn talenten te gebruiken en de belemmeringen, met name op talig gebied, als gevolg van zijn dyslexie te beperken.

De dyslexiebegeleiding heeft de volgende vijf **doelen**:

1. de leerling met dyslexie weet wat dyslexie inhoudt voor zijn functioneren op school, hij accepteert dat hij dyslexie heeft en hij weet hiermee op een assertieve manier om te gaan;
2. de leerling met dyslexie kan zijn sterke kanten benoemen;
3. de leerling met dyslexie leert omgaan met de problemen die uit zijn dyslexie voortvloeien;
4. de leerling met dyslexie leert zijn functionele vaardigheden op lees- en spellinggebied te vergroten;
5. de omgeving van de leerling met dyslexie is op de hoogte van diens dyslexie en dient daar op een adequate wijze mee om te gaan.

In paragraaf 1.5 worden concrete activiteiten beschreven om aan elk van deze doelen te werken.

1.3 Uitgangspunten

De dyslexiebegeleiding hanteert de volgende uitgangspunten:

- Het Calvijn College conformeert zich aan het Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs, dat in opdracht van het Ministerie van OCW is ontwikkeld en in 2013 aan de scholen is aangeboden.
- Dyslexie is een gezamenlijk probleem van leerling, ouders en docenten. Alle betrokkenen leveren een actieve bijdrage om het probleem aan te pakken.
- Een leerling met dyslexie komt tijdens zijn hele schoolloopbaan in aanmerking voor remediërende en compenserende maatregelen (en eventueel dispenserende maatregelen). Deze dienen in overeenstemming te zijn met de aanbevelingen van het psychologisch rapport bij de dyslexieverklaring en afgestemd op de persoonlijke behoeften van de leerling.
- Het initiatief voor het nemen van remediërende, compenserende en dispenserende maatregelen ligt bij de mentor, in samenspraak met de dyslexiebegeleider, onder leiding van de zorgcoördinator. De ouders en de leerling met dyslexie worden hierbij betrokken.
- Van de leerling met dyslexie wordt een actieve rol verwacht als het gaat om het omgaan met diens dyslexie. Hij komt afspraken na en maakt op de juiste wijze gebruik van de genomen maatregelen (compensatie, dispensatie, remediëring).
- Het pedagogisch klimaat op school behoort zo te zijn dat een leerling met dyslexie zich geaccepteerd weet door medeleerlingen en docenten. Docenten dienen daarom op een adequate wijze om te gaan met de verleende compensaties.
- Leerlingen kunnen zowel in groepen als individueel worden begeleid. Dit wordt afgestemd op de ondersteuningsbehoefte van de leerling.
- Maatregelen ten behoeve van leerlingen met dyslexie dienen
 - aantoonbaar effect te hebben;
 - werkbaar te zijn voor de docenten;
 - toegesneden te zijn op de (on)mogelijkheden van de afzonderlijke leerling;
 - nageleefd te worden door alle betrokkenen

1.4 Screening en diagnose

In klas 1 wordt een screening uitgevoerd. In deze screening worden achtereenvolgens een aantal fasen doorlopen. Voor verdere details wordt verwezen naar het Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs¹ en de handleidingen bij de verschillende gebruikte testen.

Screening klas 1

Vóór de herfstvakantie maakt de mentor een voorselectie en stelt deze samen met de zorgcoördinator en de dyslexiebegeleider vast welke leerlingen uit klas 1 op basis van de gegevens van de basisschool mogelijk dyslexie hebben. Bij deze leerlingen worden twee testen afgenomen: een dictee en een stilleestest. De leerlingen die landelijk gezien bij de laagste 11% behoren en gekenmerkt worden als zwak of zeer zwak (stanine 1, 2 en 3) komen in aanmerking voor een vervolgonderzoek.

Voor dit onderzoek komen leerlingen bij wie al eerder dyslexie is vastgesteld niet in aanmerking. Leerlingen van wie redelijkerwijs verwacht mag worden dat eventuele dyslexie op de basisschool al zou moeten zijn ontdekt, komen ook niet in aanmerking. Concreet betekent dit dat deze activiteit zich zal beperken tot de leerlingen in stream 1 en 2, hoewel een enkeling uit stream 3 in beeld kan komen.

Het eventuele interne vervolgonderzoek is individueel en bestaat uit:

- Instemming ouders met het vervolg van het traject (vanwege mogelijke financiële consequenties)
- Analyse van dictee en stilleestest;

¹ Zie: http://masterplandyslexie.nl/public/files/documenten/Protocol_dyslexie_voortgezet_onderwijs.pdf

- Verdere analyse van de gegevens van de basisschool;
- Gesprek met de leerling over knelpunten rond spellen en lezen op basisschool en in klas 1 (inclusief de cijfers voor de talen);
- Afnemen BRUS (EMT) en Klepel en/of PI-dictee.

Als er duidelijke aanwijzingen zijn voor mogelijke dyslexie, gaat de dyslexie-begeleider over tot begeleiding. De inhoud van de begeleiding is afhankelijk van de aard van de problematiek. De start van de begeleiding wordt gecommuniceerd met de ouders. Dit is het startmoment voor het half jaar intensieve begeleiding dat noodzakelijk is om didactische resistentie aan te kunnen tonen. De gegevens van het dyslexieonderzoek (dictee, vervolgonderzoek, enz.) worden bewaard in het archief van de dyslexiebegeleiding.

Als na een half jaar begeleiding blijkt dat de leerling niet vooruit gaat, terwijl dat redelijkerwijs verwacht mag worden van een normaal begaafde leerling, wordt een dyslexieonderzoek afgenomen door een extern bureau. De kosten hiervoor zijn voor de ouders.

Soms wordt de vraag naar mogelijke dyslexie op een later moment in de schoolloopbaan gesteld. Voor een verlaat dyslexieonderzoek gelden de volgende criteria:

1. Meerdere docenten moeten de problematiek herkennen.
2. Uit de screeninggegevens in klas 1 moet blijken dat de leerling een randgeval was. De C – score mag niet hoger zijn dan vier. Als er geen screening is uitgevoerd worden de gegevens van de basisschool opnieuw geanalyseerd. Hier is de orthopedagoog bij betrokken.
3. De inzet van de leerling moet goed zijn.
4. Er moet sprake zijn van risico op een niet te verwachten overstap naar een andere stream/niveau of een doublure.

Leerlingen met een verklaring

Voor leerlingen die op de basisschool al een dyslexieverklaring hebben gekregen, geldt dat nog voor de herfstvakantie in klas 1 gezorgd wordt voor maatregelen (compensatie en remediëring). Hierbij wordt gebruik gemaakt van het dyslexierapport en de gegevens van de basisschool, de leerling zelf en zo nodig de ouders.

Update van de dyslexieverklaring

Het kan gebeuren dat een dyslexieverklaring die in de basisschoolperiode wordt afgegeven niet meer toereikend is voor het voortgezet onderwijs. Dit is vooral het geval bij verklaringen uit groep 5 en 6. In deze verklaringen ontbreken vaak handelingsgerichte adviezen die bruikbaar zijn voor het voortgezet onderwijs. Leerlingen zijn ouder geworden, ze krijgen moderne vreemde talen en de hoeveelheden leeswerk zijn toegenomen. Ook kan de problematiek zo ernstig worden dat het wenselijk is dat er dispensatie verleend wordt voor een moderne vreemde taal. In die gevallen kan de dyslexiebegeleider besluiten om een update van de bestaande dyslexieverklaring te laten uitvoeren.

1.5 Begeleiding

Randvoorwaarden

- Alleen leerlingen met een dyslexieverklaring en leerlingen in het screeningstraject komen in aanmerking voor begeleiding door een dyslexiebegeleider.
- Een leerling komt gemaakte afspraken met de dyslexiebegeleider na. Het niet nakomen van de afspraken kan leiden tot beëindiging van de begeleiding en daarmee ook van de toegekende compensatie en dispensatie.
- Dyslexiebegeleiding is maatwerk. De dyslexiebegeleider bepaalt per leerling welke vorm van begeleiding hij/zij krijgt. Zo nodig wordt dit in de loop van het jaar bijgesteld. Een aantal keer per jaar vindt evaluatie plaats aan de hand van de vooraf vastgestelde doelen.
- De dyslexiebegeleider doet verslag van de begeleiding aan de mentor, vakdocenten en ouders

over individuele leerlingen en aan de zorgcoördinator over het geheel van zijn begeleidende taak.

Begeleiding

De begeleiding staat in het kader van de doelen zoals die in paragraaf 1.2 zijn geformuleerd en is daar ook op gericht. Deze doelen bepalen ook de wijze waarop de begeleiding wordt ingevuld. Hieronder wordt een overzicht gegeven van de invulling, ingedeeld in een aantal gebieden.

- **Omgaan met de verleende dispensatie en compensatie** *(gericht op doel 1 en 5)*
De dyslexiebegeleider wijst de leerling op de mogelijke compensaties en dispensatie(s) op grond van zijn/haar dyslexieverklaring. De dyslexiebegeleider stimuleert de leerling om hier op een passende en assertieve wijze gebruik van te maken. De dyslexiebegeleider geeft desgewenst de docenten van de leerlingen handvatten voor een juist gebruik van de compensaties, zie de 'bijsluiters bij de compensatiemaatregelen'.
- **Stimuleren en volgen** *(gericht op doel 1 en 5)*
De dyslexiebegeleider volgt de prestaties van zijn leerlingen. Vanuit het volgen van de prestaties kunnen nieuwe doelen voor de begeleiding worden geformuleerd. De mentor van de leerling kan hierbij betrokken worden, om zo signalen over (tegenvallende) prestaties te bundelen.
- **Werkhouding** *(gericht op doel 1 en 5)*
De dyslexiebegeleider stimuleert een actieve werkhouding van de leerling. De dyslexiebegeleider benadrukt dat een actieve werkhouding nodig is om de extra moeite en tijd die dyslexie vergt te compenseren. De dyslexiebegeleider kan een uitvraag doen aan docenten om de werkhouding van de leerling in kaart te brengen.
- **Omgaan met je dyslexie** *(gericht op doel 2 en 3)*
De dyslexiebegeleider gaat in gesprek met de leerlingen over het hebben van dyslexie. De dyslexiebegeleider geeft op eenvoudige wijze psycho-educatie en handvatten over het leren omgaan met dyslexie. Hierbij kan gebruik gemaakt worden van de reeds ontwikkelde breinlessen of de methode 'Dyslexie de baas'.
- **Leerstrategieën** *(gericht op doel 3)*
Doel is dat de leerling bewust kiest voor een passende effectieve manier van leren. Hier zijn vele mogelijkheden denkbaar: leren onderscheiden van hoofd- en bijzaken, mindmappen, verschillende strategieën voor het leren van woordjes, examentraining, etc. Op internet kunnen websites gebruikt worden die bedoeld zijn om woordjes te leren en een mindmap te maken.
- **Leesvaardigheid (technisch en begrijpend)** *(gericht op doel 3 en 4)*
Doel is de leesvloeiendheid, het tekstbegrip en de woordenschat te vergroten. Er zijn verschillende begeleidingsvormen mogelijk. Een ervan is RALFI-lezen, een techniek die met medeleerlingen uitgevoerd wordt onder toezicht van de dyslexiebegeleider. *Nieuwsbegrip* is ook een effectieve methode voor het verbeteren van zowel technisch als begrijpend lezen. Ook kan een leerling de opdracht krijgen om gedurende een bepaalde tijd thuis aan de hand van een methode een boek te lezen met behulp van een meezeer. Verder bestaan er op internet diverse websites met oefenmateriaal voor leesvaardigheid, zowel voor Nederlands als de moderne vreemde talen.

- **Spelling**

(gericht op doel 3 en 4)

Doel is dat de leerling beter gaat spellen, maar ook dat hij of zij inzicht krijgt in de manier waarop hij/zij het eigen werk kan controleren. De begeleider zoekt eerst uit in welke spellingscategorieën de meeste fouten gemaakt worden, waarna met behulp van woordpakketten, regelkaarten of aangeleerde werkwijze deze categorieën een voor een geoefend kunnen worden. Ook kan gebruik gemaakt worden van websites die spellingoefeningen voor de verschillende talen aanbieden. Ook *Studimeter* kan worden ingezet.

1.6 Dispensatie en compensatie

Onder bepaalde voorwaarden kan aan een leerling met dyslexie dispensatie of compensatie verleend worden voor het volgen van (onderdelen van) een vreemde taal.

- Dispensatie: vrijstelling van taken/vakken.
- Compensatie: maatregelen die bedoeld zijn om de problemen te verminderen die leerlingen met dyslexie ervaren en om de zelfredzaamheid te bevorderen.

Compensatie en dispensatie kunnen alleen plaatsvinden op grond van de dyslexieverklaring. De verleende dispensatie of compensatie wordt in volgende leerjaren automatisch verlengd.

Compensatie en dispensatie mogen niet leiden tot een leerachterstand die problematisch is voor het vervolg van de onderwijsloopbaan van de leerling. Ook mogen ze de gezonde werkdruk bij een leerling niet weghalen. Een leerling moet op zijn niveau blijven presteren.

Dispensatie

Dispensatie is het krijgen van vrijstelling voor taken of vakken. In de praktijk betekent dispensatie vooral het deels of helemaal laten vallen van een moderne vreemde taal.

Voorwaarden:

- Dispensatie is **alleen mogelijk voor het vak Frans of het vak Duits in klas 2 en 3 van stream2/VMBO-T+**.
- In **stream 1 en 3** is het **niet mogelijk** om dispensatie te verlenen.
- Dispensatie kan slechts **bij één moderne vreemde taal tegelijk** worden toegepast.

Het is ook mogelijk om het onderwijsprogramma binnen het vak deels aan te passen. Dit is mogelijk in de klassen 1-3 van VMBO, 1-4 van HAVO en 1-5 van VWO.

Het is de taak van de dyslexiebegeleiding om de ouders te wijzen op de mogelijkheid van dispensatie. Deze aanpassing van het onderwijsprogramma kan alleen worden toegestaan als:

- de leerling aantoonbaar op het juiste niveau zit;
- de betrokken vakdocenten de aanpassing adviseren;
- de decaan in kaart heeft gebracht welke gevolgen dit kan hebben voor het vervolg van de onderwijsloopbaan van de leerling en als dit ook met de leerling/ouders is gecommuniceerd;
- een psycholoog of orthopedagoog deze maatregel in het onderzoeksverslag uitdrukkelijk als advies vermeldt.

Uitwerking en procedure

- De zorgcoördinator blijft van het begin tot het eind eindverantwoordelijk voor het proces. De dyslexiebegeleider neemt het initiatief voor de dispensatieaanvraag.
- Bij leerlingen in VMBO 1 en 2 en HAVO/VWO 3 wordt de commissie die de locatiedirectie adviseert bij elke aanvraag opnieuw gevormd door de zorgcoördinator (voorzitter), dyslexiebegeleider, de betrokken vakdocent en de teamleider van het kind. De commissie brengt advies uit aan de locatiedirectie. De locatiedirectie neemt het besluit om het verzoek al

dan niet in te willigen. Het besluit wordt schriftelijk aan de ouders/verzorgers meegedeeld. Voor deze procedure is een formulier ontwikkeld. Zie bijlage 1.

- Bij leerlingen in VMBO 3, HAVO 4 en VWO 4 en 5 adviseert de examencommissie de locatiedirectie. De dyslexiebegeleider voorziet hen van de nodige input.
- De dyslexiebegeleider is samen met de betrokken vakdocent verantwoordelijk voor het opstellen van een vervangend programma.
- Elke dispensatieaanvraag wordt bij de schoolbrede dyslexiecoördinator gemeld.
- Bij een positief besluit van de locatiedirecteur wordt er een verklaring opgesteld waarin de dispensatie vastgelegd wordt en waarin ook het vervangende programma beschreven wordt. Dit wordt ter ondertekening voorgelegd aan ouders/verzorgers.
- De locatiedirecteur geeft 1x per jaar via de jaarlijkse IDU-telling aan het college van bestuur door hoeveel leerlingen dispensatie krijgen en om welke reden.
- De examensecretaris van de vestiging meldt de gegeven dispensatie aan de Inspectie voor zover het gaat om het examenprogramma van de leerling.
- De verleende dispensatie in de overige leerjaren hoeft niet gemeld te worden bij Inspectie. De dossiers moeten echter wel getoond kunnen worden bij een eventueel inspectiebezoek. De dyslexiebegeleider van de vestiging bewaart deze dossiers.

Compensatie

Compenserende maatregelen zijn bedoeld om de problemen te verminderen die leerlingen met dyslexie ervaren en om de zelfredzaamheid te bevorderen. In aansluiting op de adviezen zoals die in een dyslexieverklaring voorkomen, zijn de volgende interventies mogelijk:

1. Geef opdrachten en toetsen op papier.

Het gaat hier niet om alle opdrachten, maar om opdrachten voor een cijfer. Bedoeld wordt dat de leerling zelf beschikking heeft over de tekst, dus geen mondelinge toetsen of toetsen op de beamer, waarbij de docent bepaalt wanneer er doorgescrold wordt.

2. Maak toetsen in een groot en duidelijk lettertype (Arial 12) en zorg voor een duidelijke layout.

Laten docenten dit gewoon dóén

3. 1. Geef 25 % extra tijd bij opdrachten en toetsen of 2. Verminder het aantal toets-opdrachten met 25 %.

De eerste oplossing verdient altijd de voorkeur, omdat dan de eerlijkste beoordeling ontstaat en de beste vergelijking met de andere leerlingen.

De tweede optie staat erbij, omdat het soms niet mogelijk is om daadwerkelijk tijdverlenging te geven. Wanneer de docent kiest voor de tweede optie, kiest hij voor aanvang van de toets welke 25% eventueel mag vervallen. Deze vragen bewaart de leerling tot het laatst. Wanneer er nog tijd is, maakt de leerling ook van deze 25% zoveel mogelijk vragen. Wanneer het per definitie de laatste paar vragen van de toets zijn, die vervallen, geeft dat geen evenwichtige toetsing van de totale leerstof (er van uitgaande dat de repetitie een logische opbouw heeft).

De achtergrond van deze maatregel is dat de leerling met dyslexie niet meer tijdsdruk zal ondervinden dan de leerling zonder dyslexie. Extra tijdsdruk zorgt voor meer spanning en daardoor het risico op onnodige fouten. Het veelgehoorde argument van docenten, dat de leerling de toets altijd afheeft, hoeft dus niet doorslaggevend te zijn. Dit argument is uiteraard wel geldig als de leerling voor de eindtijd al klaar is met het maken van de toets.

4. Geef de leerling geen onverwachte leesbeurt.

De gedachte achter deze maatregel is dat een onverwachte leesbeurt voor veel spanning kan zorgen, omdat leerling met dyslexie zich vaak schamen voor hun leesvaardigheid. Er staat niet dat de leerling geen leesbeurt moet krijgen. Vertel de leerling een of meer dagen van te voren dat hij iets in de klas moet voorlezen. Hij kan het dan thuis voorbereiden.

5. Laat de leerling naast zijn/haar buddy zitten.

Dit is geen recht zonder meer. Het gaat erom of een buddy echt helpend is voor de leerling. Het kan voor de leerling een verleidelijke mogelijkheid zijn om te regelen dat hij naast een vriend komt te zitten, zonder dat er echt winst behaald wordt in zijn leerproces. De mentor neemt op dit punt het besluit.

6. Leg de leerstof van een vreemde taal uit in het Nederlands.

Het gaat hier om uitleg. Wanneer een docent Engels, Frans of Duits in de les veel in de andere taal spreekt, is dat alleen maar aan te bevelen. Uiteraard mag leerstof ook in de vreemde taal besproken worden, als er dan maar een vertaling in het Nederlands achteraan komt.

7. Geef de leerling kopieën van antwoorden of aantekeningen.

Het gaat om leerlingen

- *die veel fouten schrijven wanneer ze zelf aantekeningen of antwoorden moeten overnemen en daardoor thuis hun leerstof verkeerd leren.*
- *die niet kunnen schrijven en opletten tegelijk*
- *die zoveel tijd kwijt zijn met schrijven, dat ze in tijdnood komen en daardoor leerstof missen.*

8. Reken spelfouten bij moderne vreemde talen minder streng mee door:

- a. fonetische schrijfwijze toe te staan

Dit is de makkelijkste manier, maar ook nogal natte-vinger-werk.

- b. een maximale puntenaftrek voor spelling te hanteren

Deze methode is aan te bevelen, omdat ze overeenkomt met de beoordeling bij tentamens en examens. Voor leerlingen met dyslexie zou dan een andere norm kunnen gelden dan voor de andere leerlingen.

- c. spelfouten half zo zwaar mee te rekenen als bij andere leerlingen

- d. woordkennis en spelling apart te beoordelen

Dit is de mooiste methode. De leerling krijgt hierdoor inzicht in wat hij kan. Met name bij deze maatregel is een overeenstemming binnen de vaksectie nodig om ervoor te zorgen dat alle leerlingen met dyslexie gelijk beoordeeld worden.

9. Bied de leerling de mogelijkheid om de stof in twee helften te toetsen.

Deze maatregel wordt alleen toegepast bij het leren van grote hoeveelheden losse gegevens. Te denken valt daarbij aan repetities over idioom of begrippenlijsten.

10. Bied de leerling de kans om 1/3 van het aantal so's mondeling af te leggen of te herkansen.

Het gaat hier niet om repetities (en zeker niet om SEC-toetsen). Deze worden minimaal een week van te voren opgegeven en het leren daarvan kan dus door de leerling gepland worden. Deze maatregel kan door de leerling ingezet worden bij so's die onverwacht komen of wanneer so's worden afgenomen op dagen dat er ook andere toetsen gepland staan. De achtergrond van deze maatregel is dat leerlingen met

dyslexie meer voorbereidingstijd nodig hebben voor hun leerstof. Daarom moeten zij in de gelegenheid zijn om de stof over meerdere dagen uit te spreiden. Bovendien moeten deze leerlingen vaak keuzes maken als er meerdere toetsen tegelijk opgegeven worden.

- *Deze compensatie is uitgesloten voor alles wat in de vakbijlages van het PTA beschreven staat. Dus ook deelttoetsen die hierin opgenomen zijn.*
- *Extra tijd of maken van idioom toetsen in gedeeltes behoort wél tot de mogelijkheden, evenals gebruik Kurzweil als daar het nut en positief effect van aangetoond is.*
- *Voor vmbo 3 zijn er naast PTA-toetsen ook gewone toetsen die geen deel uitmaken van het PTA. Op die toetsen kan het beleid natuurlijk wel van toepassing zijn.*

11. Laat de leerling gebruik maken van compenserende software.

Zie voor de aanvraag hiervan hoofdstuk 2. Deze maatregel wordt alleen toegekend in samenspraak met het BGT van de locatie wanneer de hulpmiddelen ook op school worden ingezet. Hierbij is het ook belangrijk om af te spreken bij welke vakken hiervan gebruik wordt gemaakt. Of het ook mogelijk is om leerlingen gebruik te laten maken van andere ICT-ondersteuning wanneer dat beter aansluit bij de behoefte, is ter beoordeling van het BGT eventueel in samenspraak met de examensecretaris (de rechten voor gebruik bij het examen zijn niet voor elke 'oplossing' hetzelfde).

12. Laat de leerling gebruik maken van de computer bij het schrijven, eventueel met spraakherkenningssoftware.

Zie punt 11.

13. Sta het gebruik van hulpmiddelen toe: regelkaart, aantekeningenschrift, antwoordmodellen.

Leerlingen met dyslexie hebben vaak moeite met het toepassen van regels, omdat het voor hen heel moeilijk is om te switchen van de regel in het hoofd (moet eerst opgeroepen worden) naar de concrete zin of opdracht waarin de regel toegepast moet worden en weer terug. Dit zijn een aantal mentale handelingen achter elkaar, waarbij ze vaak halverwege de draad kwijt zijn en weer opnieuw moeten beginnen. Wanneer de regels of het schema voor hen ligt, kunnen ze met de vinger vasthouden welke ze moeten toepassen nadat ze de juiste regel hebben uitgezocht. Het is wel de bedoeling dat ze regels eerst leren. Ze kunnen dat individueel bij de docent bewijzen (proeve van bekwaamheid) voordat ze deze regels op papier krijgen om bij de toepassingstoetsen te gebruiken. Dit vraagt een goede uitleg en communicatie met de vakdocent.

14. Gebruik bij luistertoetsen de speciale dyslexievariant.

Dit is dezelfde toets, maar de leespauze tussen de vragen is iets langer. De leerling moet dus apart zitten. Daarom vraagt dit een behoorlijke organisatie. Sommige docenten willen het oefenen steeds in de klas blijven doen, maar de leerling krijgt dan nooit een juist beeld van zijn kunnen en werkt onder te grote spanning. Vandaar dat het belangrijke is dat er ook voor het eigenlijke toetsmoment kennis wordt gemaakt met de dyslexievariant van de luistertoets. De examensecretaris bestelt deze bij Cito.

Dyslexiestickers

Om voor alle betrokkenen helder te maken voor welke compenserende maatregelen de leerling met dyslexie in aanmerking komt, maakt hij of zij gebruik van dyslexiestickers. Op deze stickers staat vermeld voor welke compensatiemaatregelen de leerling in aanmerking komt. Deze stickers gelden tegelijk als bewijs van dyslexie.

De verantwoordelijkheden rond deze stickers liggen als volgt:

- De dyslexiebegeleider bepaalt met behulp van het onderzoeksverslag/dyslexieverklaring en in samenspraak met de leerling en eventueel de vakdocenten welke maatregelen voor deze leerling geldig gemaakt moeten worden.
- De dyslexiebegeleider verstrekt de stickers voor de eerste keer en bespreekt de juiste werkwijze met betrekking tot de stickers met de leerling. Hierbij moet ook afgesproken worden wie nieuwe stickers uitreikt als de oude op zijn.
- De leerling zorgt dat hij of zij altijd voldoende stickers heeft en deze ook gebruikt.
- De vakdocenten behoren te weten op welke compensatiemaatregelen de leerling recht heeft.
- De vakdocenten moeten de vastgestelde compensatiemaatregelen hanteren.

Bij onvoldoende inzet van de leerling of onverantwoord gebruik van de stickers kan besloten worden om deze niet meer te verstrekken. Dit moet een gezamenlijk besluit zijn van dyslexiebegeleider en teamleider en gecommuniceerd worden met de ouders. Aan het begin van een volgend leerjaar moet de leerling een nieuwe kans krijgen om zijn of haar inzet te tonen en/of eerlijk met de stickers om te gaan (herstelrecht).

Regelkaarten

Regelkaarten worden in onderling overleg opgesteld door de vakdocent of de dyslexiebegeleider. Deze regelkaarten zijn bedoeld om het uitvoeren van meerdere taaltaken tegelijkertijd te voorkomen. Te denken valt dan aan het reproduceren van de regel en het toepassen ervan in een context.

1.7 Technische apparatuur en software

In de 14 hierboven genoemde compensatie-interventies wordt nadrukkelijk verwezen naar de mogelijkheid om technische apparatuur en software te gebruiken; zie interventie 11 en 12. Een concrete uitwerking hiervan is het gebruik van compenserende software als de [Alinea Suite](#) en [Kurzweil 3000](#), software die onder voorwaarde gebruikt mag worden tot op het centraal eindexamen.

Wanneer een leerling hiervoor in aanmerking komt, dient dit te worden besproken in het contact met de leerling en de ouders. Hierbij dient de dyslexiebegeleider de in hoofdstuk 2 geformuleerde criteria aan te houden.

In de paragraaf *Kosten* wordt nader ingegaan op de kosten die verbonden zijn aan het gebruik van apparatuur en software.

1.8 Examenregeling

In de brochure [Kandidaten met een beperking](#) is vastgelegd welke compenserende maatregelen zijn toegestaan aan dyslectische kandidaten. Deze aanpassingen betreffen zowel het schoolexamen als het centraal examen. Afhankelijk van de mate, de ernst en het soort dyslexie komen de volgende maatregelen voor:

- verlenging van de examentijd (25% met een maximum van 30 minuten)
- Lettergrootte en lettertype
- auditieve ondersteuning (Daisyspeler, laptop)
- ICT-ondersteuning (laptop)

Hierbij moet wel aan de volgende voorwaarden voldaan zijn:

- De aanpassingen moeten gebaseerd zijn op de adviezen in de dyslexieverklaring.
- De kandidaat moet vanaf het moment dat de dyslexie aangetoond werd een constante begeleiding hebben gehad.
- De aanpassingen zijn dezelfde als die de kandidaat tijdens zijn of haar onderwijsloopbaan al heeft genoten.

1.9 Kosten

De kosten van een dyslexieonderzoek zijn voor rekening van de ouders, evenals de kosten voor de schoolboeken in een digitale vorm. Opgemerkt wordt dat deze Dedicon-materialen niet persé nodig zijn.

1.10 Contacten school en ouders

De dyslexiebegeleider onderhoudt goede contacten met de ouders van een leerling met dyslexie. Zij worden betrokken bij en geïnformeerd over alle activiteiten die hen of hun kind betreffen met betrekking tot dyslexie.

1.11 Verantwoordelijkheden

Hieronder volgt een opsomming van de betrokkenen bij dyslexie en hun verantwoordelijkheden.

De Teamleider Expertiseteam

- Behoudt het overzicht over het aantal verleende dispensaties
- Zorgt dat de school over voldoende licenties voor de compenserende software beschikt

De mentor

- van de eerste klas geeft de mentor aan het begin van het schooljaar aan de dyslexiebegeleider door welke leerlingen volgens de basisschoolrapporten dyslexie of vermoedelijke dyslexie hebben
- informeert de dyslexiebegeleider over alles wat relevant is met betrekking tot de begeleiding van de leerling

De vakdocent

- houdt rekening met de compenserende en remediërende maatregelen die voor leerlingen met dyslexie gelden (onder andere via stickers) en communiceert hierover zo nodig met de dyslexiebegeleider.
- adviseert de dyslexiebegeleider bij het aanvragen van examenfaciliteiten

De zorgcoördinator

- Is eindverantwoordelijk voor de inhoud, uitvoering en kwaliteit van de dyslexiebegeleiding
- Is eindverantwoordelijk voor de overdracht van begeleidingsdossiers naar de ontvangende locatie in geval van een overstap (bijv. van klas 2 naar klas 3)
- Stemt de inhoud en vormgeving van de dyslexiebegeleiding af met de andere locaties
- Bewaakt of de activiteiten gericht zijn en blijven op de te bereiken doelen
- Neemt op initiatief van en in samenspraak met de dyslexiebegeleider de beslissingen die betrekking hebben op die zaken die het operationele werk van de begeleiding overstijgen

Het BGT

- Neemt besluiten over de begeleiding en de te verlenen arrangementen
- Beslist welke informatie noodzakelijk overgedragen wordt bij een overstap naar een andere locatie en door wie dat gedaan wordt (bijv. van klas 2 naar klas 3)
- Evalueert de begeleiding. Dit is een wettelijke vereiste om de leerling in aanmerking te laten komen voor compenserende maatregelen tijdens examens
- Neemt in alle gevallen waarin onduidelijkheid ontstaat een bindend besluit (indien noodzakelijk in samenspraak met de examensecretaris en orthopedagoog)

De dyslexiebegeleider

- Laat zich regelmatig bijscholen op het gebied van dyslexie

- Screent (onder verantwoordelijkheid van de zorgcoördinator) de leerlingen van klas 1
- Zorgt voor een adequate begeleiding van leerlingen met dyslexie
- Stelt (in samenspraak met en onder verantwoordelijkheid van de zorgcoördinator) de juiste compenserende maatregelen voor elke leerling met dyslexie vast
- Vraagt (in samenspraak met en onder verantwoordelijkheid van de zorgcoördinator) dispensatie aan en licht de ouders hierover voor
- Zorgt (na instemming van de ouders en in samenspraak met en onder verantwoordelijkheid van de zorgcoördinator) voor het testen van leerlingen met vermoedelijk dyslexie door een extern bureau.
- Beheert in Magister het dyslexiedossier van een leerling (inclusief dyslexieverklaring, dictee en gegevens van het vervolgonderzoek)
- Doet aan verslaglegging van de begeleiding in Magister, waarbij aandacht gegeven wordt aan doelen en evaluatie.
- Houdt toezicht op de besteding van de uren die vrijkomen als een leerling een moderne vreemde taal laat vallen
- Zorgt (in samenspraak met en onder verantwoordelijkheid van de zorgcoördinator) voor de wettelijk toegestane en volgens de dyslexieverklaring wenselijke facilitering bij het schoolexamen en het centraal schriftelijk examen
- Informeert ouders met betrekking tot de voortgang van de begeleiding
- Bespreekt met de mentor de aanwezigheid van leerlingen met vermoedelijk dyslexie in zijn klas en houdt deze op de hoogte van de voortgang van de begeleiding
- Volgt de prestaties en de werkhouding van de leerlingen die hij in begeleiding heeft
- Is aanspreekpunt en contactpersoon voor leerlingen, ouders, vakdocenten, basisonderwijs en vervolgonderwijs met betrekking tot dyslexie
- Draagt zorg voor een goede overdracht van de gegeven begeleiding naar een andere vestiging of andere school.

De examensecretaris

- Licht de inspectie in over de verleende compensatie/dispensatie van examenkandidaten.
- Wordt betrokken bij de besluitvorming in het BGT in zaken die het examen betreffen

De locatiedirectie

- Beoordeelt aanvragen voor dispensatie
- Geeft een keer per jaar via de IDU-telling aan het college van bestuur door hoeveel leerlingen dispensatie krijgen en waarvoor

De ouders

- Tonen betrokkenheid bij de voortgang van de dyslexiebegeleiding aan hun kind
- Stellen een kopie van de dyslexieverklaring ter beschikking aan de school
- Begeleiden hun kind thuis voor zijn/haar dyslexie, in overeenstemming met de in de dyslexieverklaring genoemde maatregelen: oefenen, overhoren, controleren
- Dragen de kosten die gemaakt moeten worden voor het dyslexieonderzoek
- Zorgen thuis voor de hardware die nodig is om te werken met de software

De leerling

- Geeft aan tegen welke problemen hij of zij aanloopt en formuleert een hulpvraag aan de dyslexiebegeleider
- Komt zijn afspraken met de dyslexiebegeleider na met betrekking tot contactmomenten, huiswerk, meenemen van spullen en dergelijke
- Maakt op een correcte wijze gebruik van de dyslexiestickers en technische hulpmiddelen/software.
- Toont een actieve houding om zijn of haar schoolprestaties te verbeteren

Hoofdstuk 2 – Het gebruik van compenserende software

2.1 Aanvraag arrangement

Wanneer een leerling in aanmerking lijkt te komen (conform interventies 11 en 12, zie paragraaf 1.6) voor het gebruik van compenserende software, dienen de onderstaande stappen achtereenvolgens gezet te worden.

1. De dyslexiebegeleider gaat aan de hand van de criteria zorgvuldig na of de leerling mogelijk in aanmerking komt voor het arrangement alvorens de mogelijkheid met de leerling of de ouders te bespreken.
2. De dyslexiebegeleider bespreekt de mogelijkheid van compenserende software intern met betrokkenen
3. Wanneer de zorgcoördinator en de dyslexiebegeleider tot de conclusie komen dat het gebruik van compenserende software wenselijk is, doet de dyslexiebegeleider een aanvraag bij het BGT.
4. BGT kent het arrangement wel of niet toe.
5. De dyslexiebegeleider bespreekt de mogelijkheid en de kosten van de software met de leerling en de ouders.
6. De dyslexiebegeleider instrueert de vakdocenten met betrekking tot lesmateriaal en toetsen.
7. Het toegekende arrangement wordt net als alle arrangementen periodiek geëvalueerd door het BGT. Dit is een voorwaarde om tijdens examens gebruik te kunnen maken van de software.

2.2 Criteria voor toekenning

Om in aanmerking te komen voor een arrangement moet aan elk van de voorwaarden voldaan worden:

CRITERIA

De leerling

heeft een dyslexieverklaring waarin het gebruik van hulpmiddelen geadviseerd wordt	x
presteert beneden zijn/haar niveau	x
maakt optimaal gebruik van de dyslexiebegeleiding	x
toont inzet bij het maken/leren van (huis)werk	x
is gemotiveerd om met de software te gaan werken	x
is onevenredig lang met zijn/haar (huis)werk bezig	x
heeft onvoldoende baat bij andere compensatiemaatregelen	x
maakt intensief gebruik van de software in de les zodat een laptop op school gewenst is	x

De ouders

bieden hun kind de ondersteuning die redelijkerwijs van hen verwacht mag worden	x
zijn bereid om de kosten te dragen	x

Compenserende software

Erkende software die ook onder voorwaarden tijdens het eindexamen gebruikt mag worden, zijn twee producten van Lexima: de [Alinea Suite](#) en [Kurzweil 3000](#), bedoeld voor 'normaal' gebruik en 'zeer intensief' gebruik.

2.3 Werkwijze

Boeken

Ouders gaan (indien gewenst) bij Dedicon na welke boeken van de lijst door hen geleverd kunnen worden.

Toetsen

De leerling moet ook bij sommige vakken bij de toetsen over de software kunnen beschikken. Ook hier is sprake van maatwerk. Bij een vak als wiskunde zal digitaal toetsen eerder belemmerend dan helpend zijn.

Hiervoor geldt het onderstaande traject:

1. In samenspraak bepalen dyslexiebegeleider, vakdocent en leerling welke toetsen met Alinea/Kurzweil worden afgenomen. In deze afspraak wordt ook meegenomen wat de voorwaarden zijn bij het maken van de toets. Mag de leerling bijvoorbeeld wel of niet de woordvoorspeller of de woordenboeken gebruiken?
2. De vakdocent zorgt dat hij de toets op het juiste moment digitaal beschikbaar heeft.
3. De leerling geeft een lege USB-stick aan de docent. De docent zet de toets op de USB-stick.
4. De leerling maakt de toets door de antwoorden meteen achter de vragen te typen. Hij/zij gebruikt hierbij de zelf meegenomen hoofdtelefoon of oortjes. Daarna levert de leerling de USB-stick in bij de docent.
5. De docent kan in het logboek controleren of er gebruik is gemaakt van niet toegestane hulpmiddelen, zoals het woordenboek of de woordvoorspeller.
6. De docent print de toets uit en kijkt deze print na. De docent verwijdert de toets van de USB-stick en geeft deze terug aan de leerling.

2.4 Schoolexamen en Centraal Schriftelijk Eindexamen

Het kan gebeuren dat leerlingen met dyslexie tijdens schoolexamens of het centraal schriftelijk eindexamen de software willen en mogen gebruiken.

Voorwaarden

Alleen leerlingen aan wie via het BGT een Lexima-arrangement is toegekend en bij wie uit de evaluaties blijkt dat het *helpend* is, komen in aanmerking voor het maken van examens met Alinea/Kurzweil. Er is dus sprake van een zorgvuldig opgebouwd en geëvalueerd begeleidingstraject, waarbij deze software uiteindelijk als de meest passende ondersteuning is aangewezen. De leerling werkt al lange tijd met het programma en heeft er dus ervaring mee. De leerling heeft ook geoefend met het maken van toetsen met behulp van deze programma's.

De route

- In september vraagt de examensecretaris aan de zorgcoördinator welke faciliteiten leerlingen met dyslexie bij school- of eindexamen nodig hebben. Voor 1 oktober geeft de zorgcoördinator reactie.
- Net als bij tijdsverlenging geldt 1 oktober als uiterlijke datum voor de examensecretaris om bij de Inspectie te melden dat een leerling Alinea/Kurzweil gebruikt tijdens het examen. Uiterlijk drie weken voor het examen spreekt de dyslexiebegeleider deze leerling. De leerling kan vragen stellen over het programma en de begeleider legt uit hoe het (Alinea/Kurzweil) examen in zijn werk gaat.
- Tijdens de toets beschikt de leerling over een laptop van school waarop een offline versie van Alinea /Kurzweil is geïnstalleerd.
- De examensecretaris zet het schoolonderzoek op een USB van school. De examensecretaris zorgt dat hij voldoende USB's heeft liggen.
- Controleer uiterlijk 2 dagen voor een schoolonderzoek/het examen of in de laptopas werkzame oortjes aanwezig zijn.
- Er wordt altijd gecontroleerd of de internetverbinding uitstaat.
- Tijdens het examen is een systeembeheerder op afroep aanwezig om mogelijke problemen op te lossen.
- Mochten er problemen ontstaan, overweeg dan te bellen met de voorzitter van de examensecretarissen, dhr. A.C. Witte (WTT@calvijncollege.nl).

- De leerling slaat de toets op, op dezelfde USB en levert het in. De leerling slaat een kopie op, op de computer.
- Een docent print het examen en laat het ondertekenen door de leerling.
- Na het examen worden de laptop, met USB en oortjes ingeleverd bij de examensecretaris.

2.5 Verantwoordelijkheden betrokkenen

De afdeling systeembeheer

- Stelt tijdens een school-/eindexamen toets een laptop met de Alinea Suite / Kurzweil beschikbaar voor de leerling.
- Verleent indien nodig ondersteuning met betrekking tot de software, waarbij zij kan terugvallen op de helpdesk van Lexima.

De dyslexiebegeleider

- Signaleert welke leerlingen mogelijk in aanmerking komen voor een arrangement.
- Gaat na of de leerling aan alle criteria voldoet.
- Bespreekt met de zorgcoördinator welke leerlingen mogelijk in aanmerking komen voor een arrangement.
- Informeert mentor en ouders over de software
- Ondersteunt de mentor bij het opstellen van een BGT-aanvraag.
- Bespreekt met de leerling hoe deze het arrangement thuis en in de les inzet en houdt toezicht op de uitvoering.
- Bespreekt met de leerling voor welke vakken hij/zij de toetsen met Alinea/Kurzweil maakt en geeft dit door aan de zorgcoördinator.
- Is op de eigen locatie vraagbaak voor alle betrokkenen met betrekking tot Alinea/Kurzweil.
- Licht de schoolbrede zorgcoördinator in na het toekennen van een arrangement en ook na het beëindigen hiervan.

Het BGT

- Besluit over de toekenning van een arrangement.
- Evalueert toegekende arrangementen tenminste 1x per jaar op doeltreffendheid en toegevoegde waarde

De zorgcoördinator

- Geeft aan de examensecretaris door welke leerlingen hun toetsen en examens maken met behulp van Alinea/Kurzweil.

De docenten

- Hebben elementaire kennis van het programma: doel, globale functionaliteit en controlemogelijkheden (logboek).
- Staan het gebruik van een laptop met Alinea/Kurzweil toe in de klas.
- Staan het maken van toetsen met behulp van Alinea/Kurzweil toe.
- Hebben op het moment van toetsing een digitale toets beschikbaar.
- Zorgen bij schoolexamentoetsen voor het tijdig aanleveren van digitale toetsen bij de examensecretaris.

De examensecretaris

- Zorgt dat er een schone laptop voor de leerling klaar staat in de examenzaal tijdens

- schoolexametoetsen en het centraal schriftelijk eindexamen.
- Bestelt tijdig de nodige digitale centraal schriftelijke examens.
 - Zorgt ervoor dat schoolexamens voor aanvang van het examen op de laptop of op de Alinea/Kurzweil-stick staan.

De ouders

- Worden (indien zij dat wensen) lid bij Dedicon en vragen daar zelf digitale schoolboeken aan.

De school

- Beschikt over voldoende licenties om tijdens de school- of eindexametoetsen, leerlingen van een laptop met de software te kunnen voorzien.

De leerling

- Zet zich in voor zijn/haar schoolwerk in het algemeen en toont zich coöperatief in de dyslexiebegeleiding.
- Gebruikt de laptop en de USB-sticks uitsluitend voor schoolwerk.
- Heeft voldoende USB-sticks beschikbaar voor het transport van toetsen/antwoorden tussen docenten en leerling.
- Bewaart geen toetsen op de laptop, gebruikt woordenboeken, etc. niet wanneer het niet is toegestaan (bij oneigenlijk gebruik, wordt het arrangement beëindigd).

2.6 Kosten en Materiaal

Software

De school schaft voldoende licenties aan. Daarnaast kan er content worden aangeschaft bij Dedicon à € 4,50 per boek per jaar maar dit is niet noodzakelijk.

Bijlage 1. Aanvraagformulier dispensatie dyslexie

Naam leerling:

Klas:

Stream:

Toelichting

Uit testgegevens van de basisschool en uit het dyslexierapport blijkt dat deze leerling over voldoende capaciteiten beschikt om de schoolloopbaan op het huidige lesniveau af te kunnen ronden.

In het dyslexierapport wordt expliciet aangegeven dat er de mogelijkheid is om een moderne vreemde taal te laten vallen. In het geval van deze leerling gaat het om **Duits/Frans***. Deze leerling besteedt veel tijd aan dit vak, wat ten koste gaat van de aandacht voor andere vakken, met name de talen. Bovendien zijn de resultaten voor dit vak onvoldoende. Het laten vallen van bovengenoemd vak zorgt voor de nodige verlichting voor deze leerling.

Tijdens de vrijgekomen uren werkt de leerling in een aparte ruimte. De dyslexiebegeleider zorgt voor een vervangend programma, begeleidt de leerling en houdt toezicht. Ook verstrekt hij het nodige materiaal. Zie hieronder voor een toelichting.

Bijlagen:

- Dyslexieverklaring
- Gegevens niveau leerling

Advies commissie:

- Leden commissie:
 - Vakdocent
 - Dyslexiebegeleider
 - Teamleider
 - Zorgcoördinator
- Vak waarbij dispensatie plaatsvindt (omcirkelen wat van toepassing is):
 - A. Duits
 - B. Frans
- Advies commissie (omcirkelen wat van toepassing is):
 - A. Volledige dispensatie voor het vak
 - B. Geen dispensatie voor het vak verlenen
 - C. Dispensatie voor een deel van het vak verlenen, namelijk
 - D. Anders, nl.....

Toelichting op advies:

.....

- Dyslexierapport en gegevens over het niveau van de leerling zijn toegevoegd (omcirkelen wat van toepassing is):
 - A. Ja
 - B. Nee

Toelichting op het vervangend werk:

.....

Datum:

Handtekening:

Zorgcoördinator

Dyslexiebegeleider

Vakdocent

Teamleider

.....

Besluit locatiedirecteur

Kennisgenomen hebbend van de dispensatieaanvraag van de commissie (bestaand uit vakdocent, zorgcoördinator , dyslexiebegeleider en deelteamleider), komt de locatiedirecteur tot het volgende besluit (omcirkelen wat van toepassing is):

- A. De aanvraag wordt gehonoreerd
- B. De aanvraag wordt niet gehonoreerd
- C. De aanvraag wordt voorlopig niet gehonoreerd
- D. Anders, nl.

Dispensatie vindt plaats op grond van artikel 11d van de Wet op het Voortgezet Onderwijs over 'ontheffingen delen onderwijsprogramma' en artikel 26 lid 5 van het Inrichtingenbesluit bij de WVO.

Toelichting (evt.):

Datum:

Naam:

Handtekening:

Bijlage 2 Van screening tot dyslexieonderzoek

Opdidakt heeft de belangrijkste punten opgeschreven. Dat is hierna toegevoegd. De hoofdpunten zijn:

- Richt je alleen op Nederlands als de taal waarmee je aan het werk gaat en dan niet alleen werkwoordspelling
- Werk in groepjes of individueel:
 - o In groepjes van bijv. 4 personen is **15 uur** totaal aan begeleiding in deze fase voldoende om klaar te zijn voor een formeel dyslexieonderzoek.
 - o Individueel is **10 uur** effectieve begeleiding het minimum. Bijvoorbeeld 20 weken achter elkaar een half uur.
 - o Huiswerktijd telt niet mee
 - o Houd bij wat er gedaan is
 - o Als een leerling toe is aan een onderzoek beslist de zorgcoördinator of het dossier aan de eisen voldoet
 - o Het is belangrijk om goed na te gaan of de prestaties van de leerling veroorzaakt worden door (mogelijk) dyslexie of dat er andere redenen zijn. Iemand met ADHD die helemaal niet geconcentreerd bezig kan zijn met zijn taken, komt niet in aanmerking voor een dyslexie onderzoek; de tegenvallende vooruitgang zou immers ook door het gebrek aan concentratie veroorzaakt kunnen worden?
 - o In het algemeen: een leerling die op de basisschool voor lezen allemaal A of B scores heeft, zal waarschijnlijk geen dyslexie hebben. Als een leerling zijn dyslexie compenseert met een hoge intelligentie, zal hij op de basisschool meestal toch wel op een C score uitkomen.

Dyslexiebegeleiding; de doelen en de werkwijze

- We richten ons uitsluitend op de doelen zoals die in deze Nota staan (par. 1.2). Déze doelen worden in de toekomst ook in het begeleidingsplan opgenomen.
- Bij deze doelen worden in deze Nota ook de werkwijzen aangegeven. Deze zijn eveneens van belang als leidraad voor ons werk.
- Deze doelen en werkwijzen zijn gericht op het sterker en zelfstandiger maken van de leerling. **Dit is een belangrijke begrenzing van onze werkzaamheden.** Om deze doelen te kunnen bereiken komen we tot de volgende inzet:
 - o In **klas 1** is het voor leerlingen die al een verklaring hebben van belang om te investeren in de doelen uit de Nota. We rekenen daarvoor op gemiddeld een halve les per twee weken individueel. Als we in groepjes kunnen werken kunnen dit ook 4 leerlingen in één lesuur zijn.
 - o In **klas 2** willen we dit gaan afbouwen en is een halve les per drie weken voldoende
 - o In **klas 3 en hoger** is het meer bepaald door de vragen van de leerlingen en is het (maximaal) een halve les per drie weken of juist (veel) minder vaak; het is maar wat nodig blijkt.
- Deze afspraken voorkomen negatieve emoties als kinderen op een andere locatie met heel andere werkwijzen geconfronteerd worden.

Bijlage 3 Tests en Criteria in de screeningsfase

Stappenplan Dyslexiescreening in klas 1

1) Welke leerlingen hebben leerachterstanden voor Technisch Lezen of Spelling en komen in aanmerking voor screening?

Dit vraagt om informatie van de basisschool en analyse van de LVS resultaten

2) Welke leerlingen komen *in ieder geval* in aanmerking om te screenen?

LEZEN

SPELLING

3) Screening (beide tests afnemen)

Stilleestoets

Diagnose of er problemen zijn op het gebied van Lezen
Is de uitkomst in de laagste 10%: doortesten

Dictee

Diagnose of er problemen zijn op het gebied van Spelling
Is de uitkomst in de laagste 10%: doortesten

4) Doortesten (afhankelijk van de uitkomst van 3); Klepel/EMT en/of PI-dictee afnemen

Klepel B én EMT B

Is de uitkomst een score van 7 of minder? Dan begeleiding.

PI-dictee A

Is de uitkomst een E-score (dus in de laagste 10%)? Dan begeleiding.

5) Begeleiding

Gedurende een **halfjaar**:

10 klokuur effectief (in geval van één op één begeleiding)

15 klokuur effectief (als drie leerlingen tegelijk begeleid worden)

6) Eindtest

Klepel A én EMT A

Is de uitkomst een score van 7 of minder (dus in de laagste 10%)?
Dan Onderzoek door Opdidakt.

PI-dictee B

Is de uitkomst een E-score (dus in de laagste 10%)? Dan
Onderzoek.

7) Eindonderzoek door Opdidakt

³ Het onderzoeksbureau geeft aan (mail 27-08-2020): *Tijdens het dyslexieonderzoek nemen wij standaard van zowel de EMT als de Klepel versie B af. Het is dan ook het meest wenselijk dat jullie tijdens de evaluatie van het begeleidingstraject versie A afnemen (omdat deze meting niet altijd heel veel tijd er tussen heeft zitten met onze afname). Vandaar het advies om bij het begin van het traject versie B af te nemen en op het einde versie A.*